

Romanya Türk-Tatar Basınında Dinî Muhtevalı Yazılar: Bora Dergisi Örneği*

Articles with Religious Content in Romanian Turkish-Tatar Press: The Case of Bora Magazine

Recep KANKAL**

ÖZ

Balkanlarda Türk ve Müslüman kimliğinin korunması adına basın yayın faaliyetleri önemli bir araç olmuştur. Bu anlamda Romanya'da Türk-Tatar toplumunun kültürel bağlarının diri tutulması adına basında çıkan yazılarda, ayrıca Rus yayılcılığının etkilerinin de önüne geçmeye ve milli şuurun canlı tutulmaya çalışıldığı gözlemlenir. 1888'de Dobruca'da başlayan ilk basın faaliyeti, Romanya'da günümüzde de devam etmektedir. Romanya'daki Türk-Tatar toplumunun basın hayatında önemli bir yeri olan ve ömrü kısa süren Bora Dergisi ise 1938-1939 yıllarında yayımlanmıştır. Silistre'de basımı yapılan on iki sayısıyla iki senelik yayın hayatına sahip bir dergidir. Türk ve Müslüman kimliği üzerine de yazıların yer almasıyla bölgede yayıncılık yapan diğer basın kuruluşlarının ve takip edenlerin dikkatini çeken dergi, kısa ömürlü olmasına rağmen pek çok noktadan haberleri köşesine taşımıştır. Bu uğurda sadece Balkanlarla kalmayıp Çin'den Endonezya'ya Uzakdoğu'dan Türkiye'ye İslam Dünyası'nın farklı yerlerinde olup bitenlerden haberler vermekte, oradaki gelişmeleri takip ederek okurlara aktarmakta ve İslam dininin fıkhi konularında halkı bilinçlendiren yazılar kaleme almaktadır. Türk-Tatar toplumunun bütünleştirici ve birleştirici unsurlarını gündeme getiren dergideki yazılar; Osmanlı Türkçesi, Türkiye Türkçesi, Romence ve Kırım Tatar lehçesinde kaleme alınmıştır. Mart 1938-Ağustos 1939 seneleri arasında çıkan sayılarda dini içerikli yazılar ön plandadır. Bu bağlamda çalışmamız dergide öne çıkan, İslam Dünyası'nı ilgilendiren ve buradaki Müslüman ahaliyi bilgilendiren yazılar hakkında olacaktır.

Anahtar Kelimeler: *Bora, Romanya, Türk, Tatar, Basın*

ABSTRACT

Articles with Religious Content in the Romanian Turkish-Tatar Press: The Case of Bora Magazine Press and broadcasting activities have played a significant role in preserving Turkish and Muslim identity in the Balkans. In Romania, efforts to maintain the cultural ties of the Turkish-Tatar community have been reflected in the press, which also aimed to counter the influence of Russian expansionism and to keep national consciousness alive. The first press activity began in Dobrudja in 1888 and continues in Romania today. Bora magazine, which held an important place in the press history of the Turkish-Tatar community in Romania, was published between 1938 and 1939. Printed in Silistra, located

* Bu makale 2024 yılında Üsküp'te düzenlenen *Balkan Periodicals: Trajectory of Islamic Thought 1918-1945 Sempozyumu*'nda "Romanya Türk-Tatar Basınında Dini Muhtevalı Yazılar: Bora Dergisi Örneği" başlığıyla sözlü olarak sunulan bildirinin genişletilmiş halidir.

** Doktora Öğrencisi (YÖK 100/2000 Bursiyeri), İstanbul Medeniyet Üniversitesi, Tarih Anabilim Dalı, recepkanal@hotmail.com, (<https://orcid.org/0000-0003-3021-9057>).

in the Dobrudja region, the magazine had a two-year lifespan and released twelve issues. Although short-lived, Bora attracted attention from other regional media outlets and readers for its articles on Turkish and Muslim identity. Despite its brief existence, the magazine reached beyond the Balkans, providing news from across the Islamic world—from China and Indonesia to the Far East and Turkey. It reported on global developments, informed readers about events in various Islamic regions, and published articles aimed at raising public awareness on Islamic jurisprudence. Highlighting themes that foster unity and cohesion within the Turkish-Tatar community, the magazine featured articles written in multiple languages, including Ottoman Turkish, modern Turkish, Romanian, and the Crimean Tatar dialect. Issues published between March 1938 and August 1939 placed particular emphasis on religious content. This study focuses on the religiously themed articles published in Bora, especially those addressing matters relevant to the Islamic world and informing the local Muslim population.

Keywords: *Bora, Romania, Turkish, Tatar, Press*

Extended Summary

This study focuses on the religiously themed texts published in Bora magazine, which was issued in Romania between 1938 and 1939. It aims to examine how the Turkish-Tatar community responded to moral, social, and political challenges through the lens of Islam, and how these contents contributed to preserving and revitalizing the community's religious and national consciousness. Despite its short publication life, the magazine's role in fostering awareness among Muslim communities in the Balkans and its mission in preserving and strengthening religious and national values are critically evaluated.

The research was conducted using a qualitative methodology. Twelve issues of the magazine, published between March 1938 and August 1939, were analyzed. The religious articles were thematically classified and examined through content analysis. The findings reveal how these texts addressed themes such as Islamic morality and social responsibility. In particular, the issue of partisanship was frequently addressed in the magazine. The articles emphasized that factional tendencies disrupt communal harmony, and that unity based on shared values among Muslims is a religious obligation.

Another significant theme in the magazine is the prohibition of adultery and alcohol, addressed in the broader context of moral concerns. Warnings against alcohol consumption were grounded in verses from the Qur'an and hadiths, and the destructive effects of this habit on individuals and society were elaborated in detail. Articles written by Hafız Latif serve as noteworthy examples in this regard.

The necessity of showing respect toward religious scholars, who are regarded as the spiritual leaders of society, is another issue emphasized in the magazine. Respect for religious figures was presented as both a religious and social duty. In addition, the importance of mutual assistance among Muslims was highlighted, particularly in an article titled "Muavenet ve Müzaheret" ("Assistance and Support"), which discussed the religious foundations and social benefits of such solidarity. Furthermore, the magazine published the charter of a charitable organization named Cemiyet-i Hayriye, thereby promoting a culture of philanthropy through its activities.

Bora magazine did not limit itself to local issues; it also aimed to inform its readers about developments in the broader Islamic world. Topics such as the resistance of Muslims in China against communism and the independence movements in Northern China were covered in a section titled Âlem-i İslam ("The Islamic World"). Through these articles, the magazine encouraged Balkan Muslims to establish a spiritual connection with other parts of the ummah.

The magazine also published articles explaining the significance of religious and national days such as Mawlid al-Nabi, Eid al-Fitr, and Martyrs' Day. These writings emphasized the symbolic value of these occasions and aimed to reinforce social solidarity and spirituality. Sermons delivered by local muftis were also featured in the magazine to ensure that the public received accurate religious knowledge.

The place of knowledge and wisdom in Islamic thought was another central theme in the magazine. Articles discussing the value of knowledge in Islam, its role in enlightening society, and the intellectual responsibilities of individual Muslims illustrate that the magazine contributed to the community not only through moral guidance but also through intellectual development.

In conclusion, despite its short lifespan, Bora magazine successfully established a consciousness and a line of resistance within the Turkish-Tatar community through its religious, moral, and social content. It issued warnings against moral decay using Islamic references, called for social unity, and sought to cultivate a shared sense of destiny among Muslims by drawing attention to developments in the broader Islamic world. By strengthening the spiritual life of Muslim communities in Romania, the magazine aimed to reach wider audiences not only within its immediate geographical context but also by fostering connections with Muslims in other regions.

Giriş

Romanya'daki Tatarların önemli dergilerden biri de Bora'dır. Dergi, Bükreş Teknik Üniversitesi öğrencisi İrfan Fevzi tarafından, Türkçe ve Romence dillerinde olmak üzere Silistre'de 1 Mart 1938 tarihinde çıkarılmaya başlanmış, ancak 12 sayı çıkarılabilmektedir.¹ Derginin idarehanesi Siliste (Plevne Caddesi, No:17)'de bulunmaktadır. Derginin sahibi ve sorumlu müdürü İrfan Fevzi'dir.² 1938 yılının Mart ayında Türkçe ve Romence yayımlanmaya başlayan dergi, her iki dilde hazırlanmış iki kapak ile çıkmıştır. Romence kapak sayfasında "edebî ve bilimsel dergi", Türkçe kapakta ise "ilmî, fennî, edebî aylık risâle" ifadeleriyle kendisini tanımlamıştır.³ Bazı sayılar maddi sorunlardan ötürü birleştirilerek yayımlanmıştır, toplamda 7 basılı nüshaya sahiptir. Derginin yayın hayatı Haziran-Temmuz 1939 sayısı ile son bulmuştur.

Bora'nın "Maksat ve Meslek" başlıklı giriş makalesinde derginin kuruluş amacı ve yayın politikası şu şekilde belirtilmektedir:

"Bora, mensup olduğu Türk kavm-i necibini maddi ve manevi felaketten korumak ve kurtarmak maksadına mebni, zemin ve zamanın müsaadesi nisbetinde, icab eden her türlü fedakârlıkları ihtiyar ederek, sahâyı intişara atılıyor. Mecmuamız sevgili ulusumuzun samimi bir rehberi olmakla İslamiyet'in istihdaf ettiği mühim bir gayeye dahi naçizane hizmet etmiş olacaktır. İslamiyet, cümlece malum olduğu üzere ahlak-ı hamide ve evsaf-ı cemile ile emr ettiğinden kavanin-i insaniyeye mutabık harekatta bulunmamızı icra ediyor.

*Bora, Türk ve Tatar milletinin aynı ırk ve nesilden olduğunu ispata çalışacağından muhterem milletin muhabbet ve teveccühüne nailiyet şerefyle müşerref ve bu sayede payidar olacağına iman-ı tam ve itimad beslemektedir. Muvaffakiyet cenab-ı Hakk'tandır."*⁴

Derginin içeriği incelendiğinde var oluş amacına uygun konulara yer verildiği görülmektedir. Örnek vermek gerekirse Romanya'daki Türk-Tatar toplumunun bütünleşmesini sağlayarak millî bilinci canlı tutmaya yönelik yazılar, millî edebiyat örnekleri (şairler), İslâm dini

¹ Metin Omer, "Romanya'da Çıkan Türk Bir Gazete: Türk Birliği", Cumhuriyet Tarihi Araştırmaları Dergisi, Yıl 9, Sayı 17 (Bahar 2013), sayfa 175.

² Müstecip Ülküsal, Dobruca ve Türkler, Türk Kültürünü Araştırma Enstitüsü Yayınları, 1966, sayfa 163.

³ Açıyla Tekne, "Romanya'daki Türk-Tatar Toplumunun Matbuat Mirasından: Bora (Viscolul), bilig, Kış 2022/sayı 100, sayfa 104.

⁴ Ömer Bedir, Romanya'da Türkçe Matbuat: Türk Birliği Gazetesi (1930-1939), Hacettepe Üniversitesi, Atatürk İlkeleri ve İnkılâp Tarihi Enstitüsü, Atatürk İlkeleri ve İnkılâp Tarihi Anabilim Dalı, Doktora Tezi, Ankara 2018, sayfa 104.

ve Müslüman kimliği üzerine yazılar, bölgedeki Türk-Tatar toplumunu ilgilendiren güncel meselelerdir.⁵

Derginin içeriğinde öne çıkan hususlardan biri de Müslüman kimliğin ön planda tutulmasıdır. Dergide ayrıca dinî kimlik ile etnik kimliğin birbirinin ayrılmaz parçası olduğunu görüyoruz. Başka bir ifade ile “Dobruca bölgesinde Türklük, Müslüman kimliği ile eş değerdir” diyebileceğimiz bir sosyolojik yapıya işaret eden makalelerle sıkça karşılaşırız. Dergide kimi zaman başlıklarda kimi zaman da içerikte kullanılan “Dobruca Müslümanları”, “Dobruca Müslüman Türk camiası”, “Doleantele Populatiunei Musulmane” [Müslüman Nüfusun Talepleri] gibi ifadeler bu anlayışı desteklemektedir. Aynı zamanda din temalı yazılarda içki ile mücadele, buralarda yaşayan Müslümanların yardımlaşma ve koruma anlayışında birleşmesini telkin eden konular üzerinde durulmuştur. Dergide ayrıca İslâm dünyası ile ilgili olarak Endonezya’da faaliyet gösteren, Hacı Ahmed Dahlân Efendi tarafından kurulan Cemiyet-i Muhammediyye teşkilatının tanıtıldığı bir içerik de mevcuttur. Temel esasların oldukça detaylı anlatıldığı yazıda cemiyetin bayrağındaki logo tasvir edilmiş, siyaseten bağımsız hareket tarzı ele alınmış, neşriyat vasıtaları, Cemiyet-i Ayşe adıyla kurulan Müslüman kadınlara mahsus birimi ve eğitim faaliyetleri hakkında bilgi verilmiştir. Yine Bora’da, içerikte Çin Müslümanları şeklinde tabir edilen Doğu Türkistan Türklüğünün komünizme karşı Müslüman ittifakını oluşturması ve hazırlandığı istiklâl hareketi hakkında bilgilendirme de “Âlem-i İslâm Haberleri” başlığı altında sunulmuştur.⁶

Dergide yayımlanan dinî temalı yazılar detaylı incelediğinde birkaç konunun özellikle üzerinde durulduğu görülür. Bunları tasnif ettiğimizde partizanlık meselesi ile toplumda baş gösteren ahlaki sorunlardan zina ve içkiye ayrıca önem verildiğini görüyoruz ki bu sorunlar üzerine müftülüğe ait bir hutbeye derginin yer vermesi bunun kanıtıdır. Ahlaki meselelerin yanında din adamlarına neden saygı duyulmalı ve hürmet gösterilmeli gibi konularda da detaylı yazılar kaleme alınmıştır. Bu sosyal meselelere dair değerlendirmeler haricinde dinî ve milli günlere dair yazılar da dikkat çekmektedir. Bu hususta Mevlid-i Nebi, Şehitler Günü, Ramazan Bayramı hakkında yazılanlar önemlidir. Son olarak da bu hususlar dışında *İlim ve İrfan* başlıklı bir konu da İslam düşüncesi kapsamında değerlendirilmiştir. Dini muhtevalı olarak değerlendirdiğimiz yazılar Toplumsal Birliğe Engel; Partizanlık, Ahlaki Meseleler; Zina ve İçki Yasağı, Din Adamlarına Saygı ve Hürmet, Yardımlaşmanın Önemi, İslam Dünyası’ndan Haberler, Dini Günler ve Tebrikler, İslam Düşüncesinde İlim ve İrfan başlıkları altında değerlendirilmiştir.

1. Toplumsal Birliğe Engel: Partizanlık

Derginin başlıca konularından biri Romanya’da baş gösteren partizanlık yüzünden toplumdaki fikir ayrılıkları ve hasımlığın artmasıdır. Uzun zamandan beri Dobruca Müslümanlarının birbirlerine şiddetli hasım ve düşman olma ve perşanlığın birinci sebebi olarak partizanlık/fırkacılık görülmüştür. Bu durumun toplum için büyük sorunları beraberinde getireceğini belirten dergi, fırkacılığın modasının geçtiği ve artık tesirinin kalmadığına dikkat çekmiştir. Bu durumun sebebi olarak da Romanya Hükûmetinin fırkacılığı kökten, ortadan kaldırması gösterilmiştir. Yazıda şer’i olarak da bunun yanlış olduğu ifade edilirken, Müslümanların bunu iyi bilmesi ve bundan sonra birbirlerinin gözlerini çıkarmaması ve başlarını yarmaması gerektiğine dikkat çekilerek dine göre böyle tavırların haram ve yasak olduğu belirtilmiştir.

Dergi verdiği ayet ve hadislerin mealini de açıklayarak olayları izah etmiştir. Fırkacılığın yanlışlığına dair Kuran-ı Kerim’de “Her şey aslına döner.” mealindeki Nur Suresi 26. ayetle duruma açıklık getirmiştir. İslam’da “Her hakikat yerini bulur.” fetvasına uygun şekilde Müslümanların dinin belirttiği şekilde birbirlerine yardım etmesi ve destek olması gerektiği

⁵ Tekne, agm, sayfa 107.

⁶ Tekne, agm, sayfa 110.

İslamiyet'in emri olarak hatırlatılmıştır. Bu sözlerin defalarca hocalar tarafından bütün can ve kalple söylendiği halde hiç ehemmiyet verilmeyerek aksine Müslümanların birbirlerine hücum ettikleri; can, kan ve din kardeşliğini unuttukları, birbirlerine vurdukları, kırdıkları belirtilmiştir. Bu durumlar karşısında hükümet, kesin kararlar Romanya'daki Müslümanlar için tedbirler almıştır. Bu hallerin millete zarardan başka bir şey getirmediği belirtilen yazıda, bunun bir hastalık hali olduğu belirtilir ve yalnız Türklere mahsus olmadığı, Romenlerde de bulunduğu ifade edilmiştir. Bu meseleden dolayı, Romanya Kralı II. Karol bu hususun önünü almak için tedbirler almış ve bu sebeple anayasada değişiklik yoluna gitmiştir.⁷

2. Ahlaki Meseleler: Zina ve İçki Yasağı

Dergideki yazılara göre Romanya toplumunda baş gösteren menfi hallerden biri de zina ve içkidir. Dergide bu iki yanlışın topluma ne gibi zararlar verdiğine yine ayet ve hadislerle açıklık getirilmiştir. Bora imzalı “İslamiyet'in Büyük Prensiplerinden Biri de ‘Ahlak’tır.” başlığını taşıyan yazıda dini açıdan ahlakın toplumda neden gerekli olduğu Hz. Muhammed'in hadisleri ışığında açıklanmıştır ki O'nun “Ben güzel ahlakı tamamlamak için gönderildim.”⁸ hadisine vurgu yapılarak, bütün peygamberlerin tebliğ ve irşad vazifesiyle sorumlu oldukları ve böylelikle insanlığın gelişmesi için gayrette bulundukları ifade edilmiştir. Bu doğrultuda Hz. Muhammed'in çekmiş olduğu sıkıntıların ve Hicret'in anlatıldığı yazıda; birçok peygamberler gibi Hz. Muhammed'in Mekke'de 13 sene yalnız ahlakı tamamlamak ve Nahl Suresi-126. ayetinin ahkâmında emredilen hükümle iyilik ve güzellikle kavmini irşada başladıkları halde kavminden pek az kişinin O'nun bu ilahi amacından istifade ettiğine dikkat çekilmiştir. Bu irşad faaliyetine karşı düşmanlık besleyenler yüzünden Medine'ye göç etmek zorunda kaldığı ve burada Hz. Muhammed'in girişimleri karşısında sıkıntılar yaşadığı ve kendi kavmi ile yaşadıkları neticesinde bulunduğu yerden başka yere göç etmek zorunda kaldığı vurgulanmıştır.⁹

“Ve yenha ani'l-fahşa” başlıklı yazı esasında bir ayetten alıntıdır. Başlıkta da Ayet-i Kerime vurgusu yapılmıştır. Toplumda baş gösteren azgınlıklardan biri olan fuhşiyatın dinimizce reddedildiği hakkında detaylar burada gündeme getirilmiştir. Nahl Suresi'nin 90. ayetinin bir kısmı olan “...Allah fuhşu yasaklar.” hükmü bu sebeple başlıkta öne çıkarılmıştır. Yine Bora imzalı bu yazıda zinanın neden yasak olduğu ve topluma verdiği zararlar ile aile yapısına olan hasarları detaylıca ele alınmıştır. Bu durumun toplumda ne gibi olumsuzluklara yol açacağı da belirtilmiştir.

“Ey mümin ve mümineler” hitabıyla erkek ve Kuran'da Allah'ın zinadan men ettiğine dikkat çekilmiştir. Bu yasağın da insaniyete, İslamiyet'e, medeniyete ve beşeriyete zarar vereceği ve bir ailenin ve hatta bir memleketin perişanlığına sebep olacağı ifade edilmiştir. Bununla ilgili olarak geçmişte yaşanan bir zina misale yer verilmiştir. Zinaya meyleden evli bir erkeğin, zinakar kadından bulaşan mikrobu, kendi eşiyle birlikte olması neticesinde eşine de bulaştırarak ikisi de tehlikeli bir hastalığa duçar olmuştur. Hastalığın tehlikesini anlamayan bu ailenin hekime gitmeyerek mahvolduğu ve doğacak çocuklarının da felakete maruz kaldığına dikkat çekilmiştir. Babanın bir saat ve belki bir dakikalık keyfi için bir ailenin sönmesine sebep olduğu belirtilmiştir.

Romanya'daki bir kısım Türk köylülerinin kasabaya geldiği vakit, geceleri bu yola meylettikleri de görülmüştür. Almanya'da böyle hastalıklara müptela olanların muzır evlat yetiştirememeleri için bu kişilerin iğdiş edildiği belirtilmiş ve eğer bu usul Romanya'da da uygulanırsa sayının artacağı vurgulanmıştır. İslamiyet'in insanlardan fayda beklediğinden dolayı zinaya düşkün olan kimselerden hiçbir fayda beklenemeyeceği, dine sarılarak, onun emir ve yasakları ile amel edilmesi gerektiği ifade edilmiştir.¹⁰

⁷ Bora, Mart 1938, Sayı 1, sayfa 2-3.

⁸ Salih Uçan (Tercüme), İmam-ı Muhammed Gazali, Kalplerin Keşfi, Çelik Yayınevi, İstanbul:2014, sayfa 484.

⁹ Bora, Eylül-Teşrin-i Evvel 1938, Sayı 7-8, sayfa 1-2 [Osmanlıca kısmı].

¹⁰ Bora, Mart 1938, Sayı 1, sayfa 4-6.

Dergide en detaylı olarak ele alınan konu içki ile mücadeledir. Mecidiyeli Hafız Latif tarafından üç farklı sayıda kaleme alınan yazılarda İslamiyet'in büyük prensiplerinden birinin de içki ile mücadele olduğu vurgulanmıştır. Yine topluma verdiği zarardan bahsedilerek bununla baş etmek için farklı ülkelerde cemiyetler kurulduğuna değinilmiştir. Bu hususta, dergide Mecidiyeli Hafız Latif Efendi'nin konuya dair makalesinin dikkatli okunması tavsiye edilmiştir. Hafız Latif Efendi makalesine Maide Suresi'nin 90. ayeti ile başlayarak konunun esaslarını detaylıca örneklerle ele almıştır.

Kur'an'daki ayetlerle yasaklandığı gibi Hz. Muhammed'in de sarhoşluk veren ne kadar içki varsa hepsinin haram olduğu dergide belirtilmiştir. İmam Muhammed'in azının da çoğunun da yasak olduğunu söylediğinden bahsedilmiştir. Müslümanların ayet ve hadislerde belirtilmesine rağmen bu yasaklar konusunda Hristiyanlara göre geriden geldiği ifade edilmiştir. Belirtildiğine göre Amerika'da ve Avrupa'da "içki ile mücadele" ve "içki ile muharebe" cemiyetleri kurulmuştur. Bunun gibi İzlanda ve Norveç'te hükümetlerin ülkelerinde içkiyi yasaklamıştır. İçki aleyhinde nasihatte bulunmak için İsveç hükümetinde 1500 cemiyet kurulmuş ve bir senede 10 bin kongre yapılmıştır. Danimarka'da bu hususta gayretlerin olduğu belirtilerek, bu ülkelerdeki gelişmelerden dolayı Romanya'da da içki ile mücadele cemiyetleri ve faaliyetleri çoğalmıştır. Çok sürmemesine rağmen Türkiye'de de bir müddet içkinin yasak edildiği ve vazgeçildiğinden yazıda bahsedilmiş ve I. Dünya Savaşı sonrasında içkiyle mücadelenin arttığı ve cemiyetlerin çoğaldığı da vurgulanmıştır.¹¹

İçki ile mücadele konusunu Bora'nın 4. sayısında da devam ettiren Mecidiyeli Hafız Latif Efendi, burada daha çok insan sağlığı başta olmak üzere topluma verdiği zarar üzerinde durmuş ve Mecidiye'de içkiden uzak duran insanların sayısının arttığına dikkat çekmiştir. Bilhassa gençleri uyararak Hafız Latif Efendi, Hz. Muhammed'in içkiyi "ummu'l-habais" yani kötülüklerin anası olduğuna işaret etmiştir. Tüm kavgaların, kötülüklerin, cinayetlerin, küfrün ve zinanın içkiden doğduğuna dikkat çekmiştir.

Toplumsal meselelere sebep olduğu gibi insan sağlığını da bozduğunu belirten Hafız Latif Efendi, içkiye müptela insanların ciğerlerinin delik deşik olacağını, bağırsaklarının buruşacağını, çürüyeceğini, sinirlerinin sakatlanarak aklının başından gideceğini böylelikle de elinden malının azalacağını, fakir ve sefil kalacağını ve içki içen aileden doğacak çocukların türlü türlü hastalıklara maruz kalacağına da dikkat çekmiştir. İçki hususunda Mecidiye'deki Müslümanlara teşekkürlerini ifade eden Hafız Latif Efendi, içkiden el çeken, tövbe eden birkaç vicdanlı kimseler bulunduğunu belirtmiştir. Buradaki insanlar içkinin zararını anlayarak ve yaptıklarından utanarak tövbe etmiştir.¹²

Latif Efendi içki ile mücadele bahsini son olarak Bora'nın 6. sayısında çok detaylıca anlatmıştır. Burada Kasas Suresi'nin 56. ayeti ile konuya açıklık getiren Latif Efendi, içki hakkında yukarıdaki benzer görüşlerini destekleyici açıklamalar yapmıştır. İçkinin cesaretiyle cinayet işleyen hapishanelerdeki suçluların ve içki belasıyla hastalanan hastahanelerdeki çaresizlerin ve içki tesiriyle vefat edenlerin genel istatistikleri, defterleri yapıp ilan edilecek olursa hayret verici sonuçları olacağına dikkat çekmiştir.

Mecidiyeli Hafız Latif Efendi içki bahsinde muhitin yani çevrenin etkisi üzerinde de durmuştur. Muhitin tesiri yüzünden oğulların babalarını, kızların annelerini dinlememeye kadar vardığını; hocaların ve anne-baba nasihatlerinin önüne geçtiği ve nasihatlerin boşa gittiğini dile getirmiştir.¹³

3. Din Adamlarına Saygı ve Hürmet

¹¹ Bora, Mayıs 1938, Sayı 3, sayfa 6-7.

¹² Bora, Haziran-Temmuz 1938, Sayı 4-5, sayfa 13-14.

¹³ Bora, Ağustos 1938, Sayı 6, sayfa 4-7 [Osmanlıca kısmı].

Dergide üzerinde durulan bir diğer konu da din adamlarına, hocalara, topluma yön veren ilim adamlarına karşı saygı duyulması ve hürmet gösterilmesi hakkındadır. Bu kişiler toplumun manevi olarak gelişiminde faydaları olduklarından kendilerine hürmet gösterilmesi özellikle vurgulanmıştır. Yine Bora imzasıyla yazılan “Ruhani ve Askeri Tabaka” başlıklı yazıda memleketin istikbali için kendini feda eden ve bu uğurda gelişmesi adına gayrette bulunan din adamları ile askerler değerlendirilmiştir. Memleketin gözbebekleri olarak tabir edilen bu iki tabakaya milletin büyük teveccühü ve hürmeti olduğu, vatanın ve milletin selameti için hükümetin ve kralın davetine icabet ettiği belirtilmiştir. Memleketin en felaketli zamanında idareyi kabul eden ruhani ve askeri sınıf sayesinde beş altı ay önce Romanya’nın dâhili ve harici vaziyetini fena gören Kral II. Karol vatanın idaresini bu sınıfına teslim etmiş, bu sayede vatani ve milleti selamete çıkarmıştır.¹⁴

Ruhani sınıfın önemine dikkat çeken bu yazı dışında, ruhani tabakadan sayılan hocalar hakkında makale kaleme alan Köstence Askeri Müftüsü İslam Ali’nin böyle zatlara hürmet ve rağbet edilmesi gerektiği üzerindeki görüşlerine yer verilmiştir. Müftü, yabancıların bu gibi insanları el üzerinde tutarken Müslümanların hürmette kusur ettiğine dikkat çekmiştir. Her milletin müstesna ve hürmet edebilecek bir tabakası olarak hocaları göstermiştir. Ecnebileri her hususta yüksek ve medeni görüp taklit edildiği halde bu meseleden onların neden takip edilmediğini sorgulamıştır. Papazlara selam verildiğinde ellerinin öpüldüğünü, onlara her zaman yüksek mevkiler verildiğini ancak Müslümanların kasabadaki hocaya veya köyün imamına böyle bir hürmet göstermediğine dikkat çekmiştir. hükümetin de hocalara yardımının az olduğunu, hocaların garip ve perişan kaldığını belirten İslam Ali, bu hususa dikkat çekmek için Bora Dergisi’nin “Hocaların Hakkı” diye bir sütun ayırmıştır.¹⁵

Derginin 2. sayısında bu konu hakkında daha detaylı bir yazı kaleme alınmış; “Hürmete Layık ve Şayeste Hocalarımıza Her Hususta Kötümser Olmak Doğru Değildir.”, başlığıyla Bora’nın ilk nüshasında bütün Müslümanları memnun edecek bir teklifin vaki olduğu dile getirilmiştir. Aşağıda detayları verilen yazıda dile getirilen “Hocalarımıza hürmet edelim.” şeklinde özetlenebilir.

“Bu teklif karşısında vaziyet almak mecburiyetini hissedip uzun boylu fikirler öne sürmek, adeta havadan nem alır gibi huyulanmak demektir. Eğer teklif hakkında lazım gelen tahkikat ve tetkikatı yaparsak, bilmiş olalım ki tabiatımıza aykırı hiçbir mana göremeyeceğiz. Çünkü zaman olarak insan elinde bulunanla iktifa edip hariçten daha muvafık bir nevini elde edeyim iddiasında bulunamamak zarureti karşısında kalıyor. Bunun gibi memleketimizde ruhani sınıfına mensup bulunan hoca iddia edenlerimiz, gördüklerimizden ibarettir. En son varabileceğimiz bir hakikat varsa o da elindeki diplomaları hükümetimiz tarafından tanılan Mecidiye medrese-i resmiyesi mezunlarıdır. Yoksa fazilet sahibi bir ilim arıyorsanız, o da bu memlekette tarihe karışmış bir hakikattir. Şu halde bütün varlığımla diyebilirim ki hocalarımıza hürmet edelim demek yerinde bir sözdür. Eğer hocalarımızın kabahatleri fukaralıkları ise onlar bu hususta mazurdurlar. Asıl kabahat de milletindir ki lazım gelen yardımı sebeplerden bir sebep yapamıyorlar vesselam.”¹⁶

“Müslüman Din Adamlarının Sosyal Rolü” başlığı altında hocalara olan hürmetin önemi hakkındaki görüşlere veren Yaş Geday imzalı bir yazıda ise hocaların toplumda ne gibi misyon üstlendiklerine ve topluma nasıl faydalı olduklarına değinilmiştir. Hocaların gerçek bir manevi ebeveyn olduğundan onlara oldukça hassas ve büyük bir görev verildiği belirtilmiştir. Eğitim alanındaki görevlerinin büyük bir değere sahip olduğu ve çocuklara Kur’anın prensiplerini ve mükemmel insanın erdemlerini öğretme görevleri bulunduğundan bahsedilmiştir. Hocaların tartışmalı durumlarda Müslümanlar tarafından başvurulacak yüksek hakemler olarak kabul edildiği ifade edilmiştir.

¹⁴ Bora, Ağustos 1938, Sayı 6, sayfa 2[Osmanlıca kısmı].

¹⁵ Bora, Mart 1938, Sayı 1, sayfa 6-7.

¹⁶ Bora, Nisan 1938, Sayı 2, Sayfa 8.

Bu ifadelerine ilaveten bir süredir Müslüman din adamlarının bir kısmı kendilerine yüklenen misyonun gerekliliklerini yerine getirmediklerini belirten Yaş Geday, bazılarının görev yaptıkları camilere uğramadıklarını, yönetmeliklere aykırı olarak sivil giyindiklerini ve zamanlarını çeşitli mekânlarda, kafelerde geçirdiklerini belirtmiştir. Bu yüzden yeni müftüler bu tehlikeyi tamamen ortadan kaldırmak için sert ve radikal önlemler almışlardır. Görevlerinin önemini bilincinde olan bu kişiler, tüm hutbelerine görevlerine dair çeşitli sorumlulukları hakkında nazik ve açık genelgeler ilave etmişlerdir. Köstence Müftüsü Mustafa Ahmet, Kaliakra Müftüsü Mehmet Hüseyin ve Durostor Müftüsü Ahmet Ali tarafından hocaların sorumluluklarını hatırlatmak üzere gönderdiği üç genelge dergide yayınlamıştır.¹⁷

Köstence Müftülüğünde görevli Müftü Mustafa Ahmed tarafından Temmuz 1938’de yayımlanan 955 nolu genelge ile ilçenin bazı bölgelerinde yapılan incelemeler sonucunda aşağıdaki konular tespit edilmiş ve bu konuların, topluluk yönetimiyle işbirliği içinde acilen uygulanması istenmiştir. Ayrıca bu maddelerin uygulanmasına dair müftülüğe rapor verilmesi de talep edilmiştir. Genelgede belirtilen söz konusu maddeler şöyledir:

1. *“Her caminin yanında bir tane olmak üzere, arşivi barındıracak bir odanın düzenlenmesi gerekmektedir. Bu odada Kral ve Büyük Voyvoda Mihaiu de Alba-Iulia’nın portreleri asılacaktır.*
2. *Her hatip ve imam, bugünden itibaren her üç ayda bir, ulusal bayramlar, yasal ve dini bayramlarda yaptığı vaazların özetini tarafımıza sunmak zorundadır; özellikle toplumsal karaktere sahip konular belirtilmelidir.*
3. *Bazı hatipler ve imamlar, ibadet saatine zamanında gelmiyorlar. Bu tür ihlaller, ilk tespit edildiğinde maaşın 10 gün süreyle kesilmesi ile cezalandırılacaktır.*
4. *Topluluk yönetimiyle anlaşma içinde, cami hatipleri ve imamları, camiye dini tablolarla donatmalıdır; mevcut hasır yerine kaliteli kilimler kullanılmalıdır, çünkü mevcut hasırlar ibadet yerlerine kötü bir görünüm vermektedir. Cemaat üyelerine, sadaka olarak veya dindar bir şekilde, kilim veya halı bağışlamaları için propaganda yapılacaktır.*
5. *Meyve ağaçları veya akasya ağaçları ile düzenleme amacıyla, bölgeye izin vermiyorsa, cami avluları ve sığınakları için çukurlar yapılması ve bunların sonbaharda dikilmesi için önlemler alınması talep edilmektedir.”*¹⁸

30 Temmuz 1938’de Kaliakra Müftülüğünden Müftü Mehmed Hüseyin tarafından verilen 287 numaralı genelge ile bu ilçede devletten veya topluluktan maaş alarak görev yapan tüm din adamlarının görev ve yükümlülüklerini yerine getirmeleri, yasa ile belirlenen kurallara uymaları, hakettikleri şekilde toplumun saygısını kazanmaları ve mesleklerinin gerekliliklerine uygun olacak şekilde maneviyatlarını güçlendirmeleri için aşağıdaki kararlar alınmıştır:

1. *“Her hoca (hatip, imam ve müezzin), kendisine düşen tüm görevleri düzenli bir şekilde yerine getirecektir.*
2. *Kimse (hocalar) Cuma günleri hatipler, diğer günlerde ise imamlar ve müezzinler izin almadan ve yerine geçmeden görevlerinden ayrılamaz.*
3. *Hiçbir hoca başka köylere veya ilçelere para veya tahıl toplamak amacıyla gitme hakkına sahip değildir; bu, öncelikle yasaklanmış olup İçişleri Bakanlığı’nın izni olmadan yapılamaz ve ayrıca geleneksel bir uygulama olarak artık anlamını yitirmiştir. Zengin Müslümanlar, kendi köylerindeki hocalara bağış yaparak dini zekât görevini yerine getirebilirler.”*

Kaliakra Müftüsünün belirttiği üzere ilçedeki birçok hoca görevlerini yerine getirirken giymeleri gereken kıyafetlere sahip değildir ve bu da hoş olmayan bir görüntü ortaya

¹⁷ Bora, Ağustos 1938, Sayı 6, sayfa 3-5 [Rumence metin].

¹⁸ Bora, Ağustos 1938, Sayı 6, sayfa 5-6 [Rumence metin].

çıkarmaktadır. Bu vazgeçilmez durumu defalarca vurgulamasına rağmen, bu önemi anlayanlar azdır. Belirtilen hükümlere aykırı davrananlar arasında maaşını devletten alanların maaşlarının iptal edileceği, özel düzenlemeler ile görevlendirilenlerin ise görevden alınacakları bildirilmiştir.¹⁹

Son olarak Durostor Müftülüğü'nden Müftü Ahmet Ali tarafından 11 Mayıs 1938'de yazılan 456 numaralı genelge ile hatibin görevlerini herkesin bildiği ancak bazı kişilerin hatip veya imamların görevlerinin amacını anlamadığı ifade edilerek bu görevlerin önemi açıklanmıştır. Hocaların uzun bir süredir görev yaptıkları yerlere uğramadıkları ve cemaatin kendi dinî liderlerini tanımadığı belirtilmiştir. Ayrıca Müftü Ahmet Ali'nin belirttiğine göre Devlet Memurları Statüsü Kanunu'nun 1. maddesi gereğince müftü bir kamu görevlisidir ve yine Devlet Memurları Statüsü Kanunu'nun 21. maddesi gereğince söz konusu bu görevlilerin hizmetle ilgili yükümlülüklerini düzenli bir şekilde yerine getirebilmeleri için ikamet adreslerini belirlemeleri ve bildirmeleri zorunludur.²⁰

4. Yardımlaşmanın Önemi

Dergide öne çıkan bir diğer konu yardımlaşma ve dayanışmadır. Müslümanlar arasında birlik ve beraberliğin zarar görmemesi için yardımlaşmanın ne kadar önemli olduğu üzerinde durulmuştur. Bu bağlamda “Muavenet ve Müzaheret” başlıklı makalede Müslümanlar arasında birlik ve beraberliğin tesisi için yardımlaşmanın önemine dikkat çekilmektedir. Ayrıca Müslümanlar arasındaki yardımlaşma faaliyetlerine güzel bir örnek olan Cemiyet-i Hayriye hakkında da dergide detaylı bilgi verilmiştir. Cemiyetin 50 maddelik tüzüğüne de yer verildiği makalede; Müslüman ahaliyi direkt olarak ilgilendiren kısımlarına burada yer veriyoruz. Diğer maddeler, cemiyetin genel olarak nasıl teşkilatlanacağını ve birimlerini izah etmektedir.

Yardımlaşmanın İslam dinindeki önemi üzerinde duran makalede hadislerle misaller verilmiş ve Kuran-ı Kerim'in büyük prensiplerinden birinin de yardımlaşma olduğu belirtilmiştir. Allah'ın Kur'an'daki emri ve Hz. Muhammed'in "Benim nazarımda en makbul ve muteber insan şol mümindir ki mümin ve müslim kardeşine yardımı dokunandır." hadisi referans gösterilerek milletlerin hemcinsini koruduğuna ve hemcinsine yardımda bulunduğu dikkat çekiliyor. İslamiyet'in acizlere, gariplere, fakirlere, muhtaçlara yardım etmeyi, yardımda bulunmayı ve destek olmayı öğütlediği vurgulanıyor. Yine Hz. Muhammed'in “Yarın benim libasımda Hz. Allah (cc)'ın gölgesi altında ancak dünyada mümin ve müslim kardeşine yardımda bulunan ve destek olan kimseler gölgelenecektir.” Hadisi yardımlaşmanın önemine dair referans olarak gösterilmiştir.

Yardımlaşmanın farklı şekillerine değinilen makalede; yardımın elle, bedenle, dille, sözle, kalemle ve para ile yapılabileceğine dikkat çekilmiştir. Ayrıca tüm bunlar en ince ayrıntısına kadar bilindiği halde neden gariplerin ve fukaraların düşünülmediği ve onları himaye edecek bir kurum kurulmadığı da yazıda ayrıca sorgulanmıştır. Sancağın Kadısı Fevzi İbrahim Efendi tarafından kurulan cemiyetten bahsedilmiştir. Yoksul, zeki ve çalışkan Türk çocuklarının eğitime erişimde yaşadığı sıkıntıları dile getirerek, bu duruma çözüm bulmak amacıyla kurulan Cemiyet-i Hayriye adlı yardım cemiyetinin kuruluş sürecini anlatılmıştır. Türk çocuklarının eğitim masraflarını karşılayamadıkları, elbiselerinin dahi olmadığı belirtilmiştir. Bu durumdan etkilenen Fevzi İbrahim Efendi, kasaba ve köylerden bazı varlıklı kimselerle bir araya gelerek bu soruna çözüm bulmak amacıyla bir toplantı düzenlemiştir. Bu toplantı sonucunda, ihtiyaç sahibi öğrencilere yardım etmek amacıyla Cemiyet-i Hayriye adlı bir hayır cemiyetinin kurulmasına karar verilmiştir. Cemiyetin işleyişini belirleyecek 50 maddelik bir nizamname hazırlanmış ve bu nizamname mecmuada yayımlanmıştır.²¹ Cemiyet-i Hayriye'nin Müslüman ahaliyi doğrudan ilgilendiren ve yardımlaşmayı esas alan maddeleri şunlardır:

¹⁹ Bora, Ağustos 1938, Sayı 6, sayfa 6-7 [Rumence metin].

²⁰ Bora, Ağustos 1938, Sayı 6, sayfa 7-8 [Rumence metin].

²¹ Bora, Nisan 1938, Sayı 2, Sayfa 3-4.

“Madde 1: İslam ahalisinden muhtaç olanlara yardım, fakir talebelere destek olmak, maddi durumu iyi olmayan Müslümanlardan vaki olacak cenazelerin kefenlenmesi için yardım etmek üzere Silistre kasabasında bir Cemiyet-i Hayriye-i İslamiye teşekkül etmişler.

Madde 2: Bu cemiyetin Durostor sancağında şubeleri dahi olacaktır.

Madde 3: Cemiyetin birinci maddedeki gayeleri ile beraber mali gücü müsait oldukça Müslüman kabirlerinin ıslahına çalışacak. Kaza ve belaya uğrayan Müslümanlara da yardım edecektir.

Madde 4: Cemiyet gelirlerinin %30'unu maddi durumu iyi olmayan talebelere sarf edecektir.

Madde 5: Ticareti olmayan ve her şeyden mahrum ve aciz olan, memuriyetten azledilmiş, bir kaza ve felakete maruz kalan, fakir ve aciz olanlara; cemiyet gelirlerinden %30 nispetinde nakdi yardımda bulunacaktır.

Madde 6: Müslüman kabristanların ıslahı ve bunların memurları ve maddi durumu iyi olmayan Müslümanlardan vaki olacak cenazelerin ölüm ve kefenleme işlemleri için cemiyet gelirlerinden %30 nispetinde sarf edebilecektir.”²²

5. İslam Dünyasından Haberler

Derginin iki farklı sayısında Mecidiyeli Hafız Latif tarafından kaleme alınmış “Âlem-i İslam” başlıklı İslam dünyasından haberler veren makaleler kaleme alınmıştır. Çin’de yaşayan Müslüman ahalinin genel durumun dile getirildiği bu makalelerde buradaki Müslümanların çektiği sıkıntılardan da bahsedilmiştir. Çinli Müslümanların komünizme karşı birlik oluşturarak başarılı bir mücadele verdiklerini bildiren Hafız Latif, son zamanlarda Kuzey Çin’den alınan telgraf haberleriyle Çin Müslümanlarında istiklal hareketi meydana geldiğini belirtiyor. Telgraflardan edindiği bilgilere göre Kuzey Çin’de Müslüman General Makol elinde bulunan 8 milyon Müslümanın Pekin hükümetine sadakatlerini bildirerek komünizme karşı hazırlandıkları haber verilmiştir. Bu harekete Kansu, Kokonor, Hami, Turfan ve Doğru Türkistan’daki 10 milyon Müslümanın koşulacağı da hesaplanmış ve Kansu havalisindeki 5 Müslüman generalliğin idaresindeki Müslümanların bu hareketin merkezini teşkil edecekleri ve birleşerek Çin’de komünizme karşı Müslüman ittifakı kuracakları ifade edilmiştir.²³

Çin’deki Müslüman ahalinin komünizme karşı verdiği mücadeleyi konu alan makalenin dışında yine Bora’nın 7-8 numaralı sayılarında Amerika’daki Müslümanların genel ahvalinden, cemiyetleşme faaliyetlerinden ve İslamiyet’in hızla yayılışından bahsedilmiştir. Detayları verilen makalede ifade edildiği üzere Amerika’da Müslümanlık hareketinin 1904’te ilk defa New York şehrinde ve Amerika Müslümanlarının şeyhülislamı olan Mehmed El-Hudri tarafından gerçekleştirilen İslam’a davet ile başlamıştır. Bu zat İslamiyet hakkında davet ve tebliğlere başladığı zaman New York’ta çıkan Asya mecellesi ile New York Times ceridesi yazarlarından, meşhur İslam muhaliflerinden Mr. William Horos tarafından şiddetli mukavemet ve ithamlara maruz kalmıştır. Bu esnada Amerikalı Mary William isminde bir kadın İslam’ı kabul etmiş ve bu mesele üzerine Hristiyan ruhaniler ile misyonerler İslamiyet’e hücum etmeye başlamışlar. Amerika’daki Müslümanlar da Şeyh Muhammed El-Hudri ile beraber onların hücumlarını, taarruz ve saldırılarını reddetmeye başlamışlardır. Yaşanan bu hadise ile Amerikalılar arasında İslam’ın yayılmasına sebep olmuştur. Ayrıca makalede verilen bilgiye göre Amerika’da 175 bin Müslüman bulunmaktadır. Bunların çoğu New York, Chicago, Detroit ve San Francisco gibi büyük şehirlerde yaşamaktadırlar. Bunların içinde hemen çoğunluğunu tüccar, avukat, doktor ve bilim adamları bulunmaktadır.

²² Bora, Nisan 1938, Sayı 2, Sayfa 4-5.

²³ Bora, Mayıs 1938, Sayı 3, sayfa 8.

Makalede Amerika'daki Müslümanların Cemiyet-i Hayriye-i İslamiye, İttihad-ı İslamiye ve Cemiyet-i Hilal-i Ahmer adlarında üç cemiyetleri olduğu belirtilmiştir. Bunlardan Cemiyet-i Hayriye-i İslamiye kurulduğu vakit önce Detroit kasabasında Henry Fabrikası civarında bir arazi satın almışlar, buraya bir hamam ile bir de Müslüman mezarlığı yapmışlar. Amerika'da İslam'ın yayılmasıyla ilgili örneklerini devam ettiren yazıda Müslüman olan büyük rütbeli bir İngiliz zabitanı Hicaz kralı İbn Suud'un nikah yaptığı da belirtilmiştir. Yine İstanbul Müftülüğü'nün verdiği bilgilere göre Türkiye'de Müslüman olanların sayısı 400'e yakındır. Bunların içinde doktor, mühendis gibi büyük yüksek meslek sahibi bilim insanı, düşünce adamları da olduğu ifade edilmiştir. Amerika'da olduğu gibi Hindistan'da da İslamiyet'in hızla yayıldığı ve Mecusilerin fevç fevç İslam'ı kabul ettiği bildirilmiştir.²⁴

İslam dünyasından haberler bölümünde değerlendirilebilecek bir diğer makale de Endonezya'da kurulan bir İslam cemiyetiyle ilgilidir. "Muazzam Bir Cemiyet-i İslamiye: Cemiyet-i Muhammediye" başlığını taşıyan makalede; Endonezya adalarında "Cogi Kersa" kasabasında Hacı Ahmed Dehlar Efendi tarafından "Cemiyet-i Muhammediye" isminde bir topluluk teşkil edildiği bildiriliyor. Bahse göre bu cemiyetin şubeleri bütün adanın en ücra şubelerine varıncaya kadar yayılmıştır. Siyasetle hiçbir ilgisi olmayan, 60.000 üyeli bu cemiyetin ortasında etrafına saçılan ışık hüzmelerinden kelime-i şahadeti ile forunda da "Muhammediye" kelimesi yazılı olan beyaz güneşli yeşil bir bayrağı bulunmaktadır.

Cemiyetin İslam'ın yayılması için davet yoluyla Kur'an ve sünnete muhalif olmayan meseleleri halletmek suretiyle İslam hayatına tevessül olmak üzere iki gayesi olduğu belirtilmiştir. Makalede ifade edildiği üzere cemiyet bu gaye ve amaçları kolaylaştırmak için şu beş kısma ayrılmıştır:

- *"Eğitim ve öğretim resmi kısmı. Bu kısım ilim ve maarifin yayılması vazifesiyle mükelleftir. Bu vazifesini güzel bir şekilde yerine getirmek için cemiyet bütün havalide 700 medrese açmıştır. Bu medreselerde evveliye, ibtidaiye, sanneviye ve ali kısımlardan oluşmaktadır.*

Her bir medresede hem dini ve hem asri ilimler ve fenler ehemmiyetle öğretilir. Dini ilimler ya Arapça üzere veyahut kendi vatan lisanları olan "El-maziya Ve'l-caviye" lügatiyle öğretilmektedir.

- *Yarı resmi eğitim ve öğretim kısmı, bütün nahiyelerde bu kısım medreseler yüzlercedir. Bunlardan bazıları ihtiyarları, bazıları acizleri, bazıları da gençleri okutmak içindir.*
- *Telif, tercüme ve gazeteler neşri vazifesiyle mükelleftir. Bu kısmın vazifesini yerine getirmek için muhtelif nahiyelerde 150 adet kaçırlara ve yazıhaneleri vardır. Bu kaçırlara ve yazıhanelerde tefsir, hadis, akait, fıkıh, tarih gibi dini kitaplar ve asri ilimlere ait telifler ve tercümeler ile iştilal edildiği gibi gazeteler neşri ile iştilal eden yazarlar da çalışmaktadırlar.*

Cemiyetin neşriyat vasıtaları 6 tane aylık gazete; 4 onbeş günde bir çıkar gazete; 2 haftalık gazete ve bir de günlük gazetelerden ibarettir.

- *Karşılıklı yardımlaşma kısmıdır. Bu kısım cemiyetin gayesinin gerçekleşmesi için en büyük ve en ehemmiyetli kısmıdır. Bu kısım bağış vazifesini yerine getirmek için 15 hastahane, 13 darüleytam açmıştır. Cemiyetin her şubesi bulunduğu nahiye ve beldelerde fukara ve miskinleri yedirme ve fukaranın cenazelerinin kefenlenmesi masraflarının imkânlar dâhilinde yerine etmekle mükelleftirler.*
- *Gençliğin ahlakını muhafaza kısmıdır. Bu kısım gençliğin sıhhatini muhafaza etmek üzere muhtelif bedeni riyazetlerin icrasını da temin etmiştir."*

²⁴ Bora, Eylül-Teşrin-i Evvel 1938, Sayı 7-8, sayfa 7-8 [Osmanlıca kısmı].

Cemiyet-i Muhammediye'nin bahsedilen bazı kısmı erkeklerle mahsustur. Cemiyette kadınlar da ihmal edilmemiştir. Cemiyetin yalnız kadınlara mahsus olan bir kısmı vardır ki o da "Cemiyet-i Aişe" olarak adlandırılmıştır. Bu kısım Müslüman kadınlarının İslam kadınlarının kıymetini muhafaza ile İslamiyet'in iffetli kadınları olmalarını temin, tesettüre riayet etmeleri için çalışmak vazifesiyle sorumludur.

Cemiyet-i Muhammediye'nin bütün şubelerinin işlemlerini gayesine muvafık hareket edip etmediklerini denetlemek için cemiyete mensup ulemeden oluşan "Meclisü't-tercih" isminde bir üst heyet de bulunmaktadır. Cemiyet, bütün şubelerinden gönderilen murahhaslardan oluşan senelik bir kongre yapmaktadır. Bu kongre Endonezya Müslümanlarının selamet ve saadetlerini temin, ihtiyaçlarını kolaylaştırma, her sene yeni yeni öğretim ve kararları kabul eder ve işbu kararların uygulanmasına gayret etmektedir.²⁵

Yine bu coğrafyadan bir haber de cami açılışıyla ilgilidir. Uzakdoğu'da Müslümanların ahvali ve İslami kuruluşların yapılması dışında gündeme getirilen açılış Tokyo'da gerçekleşmiştir. Haberde caminin yapılış sürecine dair bilgi verilmektedir. 24 Mayıs 1938 tarihinde, Japonya'nın başkenti Tokyo'da, Japon İslam Cemiyeti tarafından yapılan resmi bir törenle camii inşa edilmiştir. Bu merasime Japonya'nın imparatoru, ülkenin Müslüman kadısı ve Yemen padişahının üçüncü oğlu Prens de katılmışlardır. Merasimde 500 kişiden fazla murahhas hazır bulunmuştur. İki rekât namaz kılınmış, ardından dualar edilmiş ve camiin bahçesinde tüm katılımcılara yemek verilmiştir. Bu yemeğe Japonya Hükümet vekili, Tokyo şehri namına Kubaşisan, Yemen Prensini vekili, Mısır devlet vekili sefir Abdülvahab Davud Bey, İran Vekili sefir Şibani, Ahzar vekili Mısır sefaretinin kâtibi Abdulfuad Bey, Japonya Müslümanları namına Hacı İnamoto, Hindistan Müslümanları adına Prof. Barlos, Çin Müslümanlarının vekili Van-ozlan, Mançuko Müslümanlarının vekili Diçican, İdil-Ural Türkleri Müslümanlarının dini temsilcisi Hazret Şemhuni, Irak şark İdil-Ural merkezi özel temsilcisi Ahmed-Şah Efendi İzzetullah, Kuba Hindistan tarafından Mastar Efendi. Merasimdeki nutuklar Japonca, Arapça, Türkçe ve Tatarca olmak üzere farklı dillerde söylenmiştir. Bu önemli olay vesilesiyle Japonya'nın başkentinde milyonlarca Müslüman görüşmüş, dini ve milli meseleler üzerine müzakerelerde bulunmuşlardır. Yine bu sırada camiye bağlı büyük bir Müslüman okulun da resmi açılışı yapılmıştır.²⁶

6. Dini Günler ve Tebrikler

Yayın hayatına devam ettiği süre boyunca dergide dini günler ve tebrikler kapsamında Mevlid Kandili, Ramazan Bayramı ve Şehitler Günü'nde bu günlerin anlam ve önemini anlatan yazılara yer verilmiştir. Müftülere ait hutbeler dergide yayımlanmış, okuyucuların da bu bilgilerden istifadesi sağlanmıştır. Bu dini günler ve tebrikleri aşağıdaki altbaşlıklar altında ele almak mümkündür.

6.1. Mevlid Kandili

"Müjde" başlığı ile Dobruca Müslümanlarına hitaben yazılan makalede Hz. Muhammed'in dünyaya gelişini bildiren Mevlid Kandili sebebiyle İrfan Efendi tarafından kaleme alınan yazılar hakkında bilgi verilmektedir. Ardından İrfan Efendi'ye ait yazılar ve Durostor Sancağı Kadısı Fevzi İbrahim'in Silistre'de Bayraklı Camii'ndeki konuşmasının tam metni okurlara sunulmaktadır. Dobruca Müslümanlarına hitaben yazılan ve camide okunan konuşma metninde Hz. Muhammed'in İslam'ı yaymak için verdiği mücadeleyi ve bu uğurda yaptığı hicret anlatılmıştır.

Dergide belirtildiği üzere Mart başında dini yazılara özel sayfa ayıracağını ifade eden İrfan Efendi, dini ve milli gelenekleri matbuat sütunlarında Dobruca Müslümanları için yayımlamaya başlamıştır. Bu yazıların yayımlanmasından oldukça memnun olan dergi yönetimi, Müslümanlara hitaben "Dobrucalılara Müjde" başlığı altında memnuniyetini dile getirmiştir.

²⁵ Bora, Haziran-Temmuz 1939, sayı 10-11-12, sayfa 5-7 [Osmanlıca kısmı].

²⁶ Bora, Haziran-Temmuz 1938, Sayı 4-5, sayfa 11-12.

Makaledeki bu bilgilerin ardından Mevlid-i Nebevi'nin o sene Silistre kasabasında pek görkemli kutlandığı ifade edilmiştir. Kasabanın meşhur hafızlarından Hafız Hasan, Hafız Akif ve Hafız Ahmed efendiler tarafından Bayraklı Camii'nde tüm kasabanın katılımı ile Mevlid-i Şerif okunmuş, kadınlar da kalabalık bir grup halinde bu toplantıya iştirak etmişlerdir.²⁷ Mevlid münasebetiyle Hz. Muhammed'in Mekke ve Medine Dönemi, doğumu, ailesi, peygamberlik süreci, hicret ve Mekke'nin fethi gibi konulara değinen Kadı Fevzi İbrahim'in Silistre kasabasındaki Bayraklı Camii'nde okuduğu nutka da dergide yer verilmiştir. Hz. Muhammed'in doğumunun fazileti, çocukluk yıllarındaki mucizeler, ahlaki özellikleri ve peygamberliğe uzanan süreci vurgulayarak, onun hayatının Müslümanlar için neden bu kadar kıymetli olduğu da bu konuşmada detaylıca ele alınmıştır.²⁸ Derginin diğer sayısında da bu konuşma devam ettirilmiştir ve Hz. Muhammed'in hayatı boyunca karşılaştığı sıkıntılara rağmen kararlılıkla İslamiyet'i yaymak için büyük gayretler gösterdiği, bu uğurda mücadele verdiği ve sonunda büyük bir başarı kazandığı vurgulanmıştır. Hz. Muhammed'in örnek bir insan oluşu nedeniyle O'na ümmet oldukları için şükran ve mutluluk duymaları gerektiği telkin edilmiştir.²⁹

6.2. Şehitler Günü

İslamiyet'te Peygamberlikten sonra en yüksek makam olarak gösterilen şehitlik hakkında Bora Dergisi'nde bir makale yayımlanmıştır. Makalede Allah yolunda, hak yolda cihat eden ve bu uğurda canını feda eden kimseleri İslamiyetin şehitlik makamı ile müjdelediği belirtilmiştir. Makalede ayrıca şehitliğin ne kadar değerli bir makam olduğuna işaret edilerek şehitliğin İslam'daki yeri üzerinde durulmuştur. Vatan uğrunda canını feda edenlerin mukaddes insanlar oldukları onların kanlarıyla bir adalet, bir hakikat, bir medeniyet doğduğu ifade edilmiştir. Şehitlerin manevi üstünlüğüne değinilerek şehitlerin geride bıraktığı aileler, eşler, evlatların bu manevi duygularla birlikte şerefle yaşadığı belirtilmiştir. Bu ailelere milletin sahip çıktığı, evlatlarını okuttuğu ve büyüttüğü de ifade edilmiştir.³⁰

6.3. Ramazan Bayramı Tebriki

Hicri Rebiyülevvel ayında kutlamaları yapılan Mevlid-i Nebi'nin Silistre'de idrak edilmesinden başka Ramazan Bayramı ile ilgili de bir yazı kaleme alınmıştır. “Durostor Sancağı Müslümanlarına” başlığıyla sancağın kadısı Fevzi İbrahim, konuşmasında öncelikle cemaatin Ramazan Bayramı'nı tebrik eder ve bu mübarek günün Müslümanlara yeni ümitlerin ve saadetlerin inkişafına müjdeci olduğunu belirtir. Cemaate dualarda bulunarak konuşmasında bu bayramı yeryüzünde 500 milyon Müslümanın kutladığı vurgulanmıştır.³¹

7. İslam Düşüncesinde İlim ve İrfan

İslam'da ilim ve irfan konusuna derginin sadece bir sayısında değinilmiş ve bu yazıda konunun ehemmiyeti üzerinde durulmuştur. İslamiyet'in en büyük prensiplerinden birinin ilim ve irfan olduğu belirtilmiştir. Bu ifadelerle İslam'da ilim öğrenmenin ve öğretmenin, irfanın, bilginin ne kadar kıymetli olduğu Kur'an ve Sünnet çerçevesinde ele alınmıştır. İslamiyet'in özünün ilme ve irfana dayandığı, Müslümanların bu asli değeri unutarak geri kaldığı, cehaletin yıkıcı bir bela olduğu ve kurtuluşun ancak ilim yoluyla mümkün olacağını vurgulanmıştır. Yazının tamamı şu şekildedir:

“...İrfan hakikî. ...Hakikati araştırmak insan fıtratındaki büyüklüğe delil olduğu gibi ona ulaşmada ruha, yine ruhani vasıflar taşıyarak saflık verir.

İlmin; her şeyden, her cihetten üstün olduğu beşerin fikir ve zihniyetini aydınlatmaktadır ki bu fikir cidden pek önemli bir hakikattir. Bu hakikati İslamiyet bundan bin üç yüz sene evvel

²⁷ Bora, Mayıs 1938, Sayı 3, sayfa 3-5.

²⁸ Bora, Haziran-Temmuz 1938, Sayı 4-5, sayfa 4-5-6. [Türkçe]

²⁹ Bora, Ağustos 1938, Sayı 6, sayfa 2-4 [Osmanlıca kısmı].

³⁰ Bora, Mayıs 1938, Sayı 3, sayfa 1-2 [Osmanlıca kısmı].

³¹ Bora, Eylül-Teşrin-i Evvel 1938, Sayı 7-8, sayfa 5-6 [Osmanlıca kısmı].

Müslümanlara ayet ve hadislerle bildirmiştir ki ‘ilme sarılınız, tahsil ediniz; okumak erkek ve kadın için farzdır.’ ‘Beşikten lahte kadar okuyunuz.’ hadisi ilmin ne kadar büyük ve değerli olduğunu bildiriyor.

Ecdadımızda Müslümanlardan pek çok âlimler, mutasavvıflar, uzmanlar yetişmiştir. Bugün bunlardan pek az kaldı, çünkü Müslümanlardaki itikat zayıfladıkça ilim de o nispette geri kaldı ve bu sebepten dolayı Müslümanların yeryüzündeki saygı ve itibarları azaldı. Zira bir milletin şerefi cidden ilim ile kaimdir.

Bir millet ancak ilim ve marifetle ilerler. İlim ve marifetle şan ve şeref kazanır; örneğin, Mecidiyeli merhum Ömer Efendi’nin kızı ve Köstenceli avukat Fahreddin Efendi’nin kızı Nazmiye Dobruca’da tek olarak yetişiyor. Çünkü bugüne kadar medreselerden mezun bir kızımız yoktu. Buna ne kadar şeref, ne kadar itibar verilse yine azdır. Bilakis cahil bir insana ne kadar süs, ne kadar unvan ve ne kadar kıyafet değiştirilirse yine o cahil, yine o ahmak olacaktır.

Bilgili ile bilgisiz bir olmaz, okumuş ile okumamış hiçbir zaman bir tutulmaz, gören insanlar ilme ciddi bir şekilde sarılmışlardır. Özellikle bu memlekette marifet çok ileri gitmiş, ilmin kıymet ve faziletini Müslümanlardan başka herkes takdir etmiş, yaşamak ilim ile kaimdir. Bugün Balkanlarda ilmi en yüksek Romanya hükümeti olduğunu bildiğimiz halde biz bu fırsattan istifade edemedik ve edemiyoruz, bu da ayrıca teessüf vericidir.

Bugün Avrupa’da ve birçok memlekette yaşadığımız halde bizim bu yaşayışımız, Afrika’nın en ortasındaki insanlardan hiçbir farkımız yoktur.

Biz hakikatte ve yaradılıştaki olduğumuz zeki bir milletiz, ancak bunları köhne, bataklık ve basık yerlerde perişan ediyoruz. İlimden uzak kaçan ve ilim lezzetiyle tanışmayan bir millet burada yaşayan Türk ve Tatar milletidir. Buna sebep olan İslamiyet değildir. Bilakis İslamiyet teşvik ediyor, davet ediyor, emrediyor. İslamiyet’in bu prensiplerine vakıf olmamak, İslamiyet’i yakından tanımayan Müslümanlar kara cahil olup kalıyorlar. Dünyada eziyet ve cefa içerisinde yaşıyorlar.

İbadet ve itaat yine ilim ile kaimdir. Bu yüzden dünya ve ahiret ilim ile kazanılır. Hiçbir tahsili olmayan, hiçbir mektepte öğrenim görmemiş, ilimden mahrum kalmış Dobruca Müslümanlarının durumlarını düşünmek ve göz önüne almak lazımdır. Cilalanmamış bir kafa, nuru girmemiş bir baştan fayda da hâsıl olmaz. Bundan dolayı en büyük fenalık cehaletten gelir. Fenalığın önünü almaktan evvel cehaletin önünü almamız lazımdır, çünkü okumuş bir kimseden hiçbir zaman fenalık gelmez; bilakis ilme başlar başlamaz ailesine ve toplumuna fayda sağlar. Ancak marifet ruhtadır. Maarifsiz insan ölüden başka bir şey değildir.

Bu hakikati bize İslamiyet, Kuran ve bu hakikati bize Hz. Muhammed (sav) bildiriyor. İslamiyet’e sarılmak demek, İslamiyet’in en büyük prensiplerinin ahkâmına sarılmak demektir ki o da ilim ve irfandır.”³²

Sonuç

Kısa bir süre yayın yapmasına rağmen Balkanlar’da İslamiyet’in esaslarına dikkat çekmeye çalışan makaleleri ile matbuatta iz bırakan Bora Dergisi Romanya’ya farklı bir ses getirmiştir. Dergide yayımlanan yazılarda bölgenin ileri gelen müftüleri derginin prestijini artırmış, okurların devlet ve toplum nazarında itibarı olan isimlerden hakikati öğrenmesi sağlanmıştır. Toplumdaki içki, zina, fırkacılık gibi menfi hallere Kur’an ve Sünnet ışığında açıklık getiren yazılarla İslamiyet’in asırlar öncesinde bu gibi haller karşısında aldığı kararlar, takındığı tutumlar ön planda tutulmuştur. Dergide toplumdaki ahlaki bozulmaların önüne geçmek ve dikkat çekmek için kaleme alınan yazılarla Müslüman halkın toparlanmasına ve özüne dönmesi için İslamiyet’in emir ve yasaklarına uyması gerektiği hatırlatılmaya çalışılmıştır. Yayın dönemi sırasında kutlanan Mevlid Kandili, Ramazan Bayramı ve şehitlere has bir günün

³² Bora, Haziran-Temmuz 1938, Sayı 4-5, sayfa 16-18.

olduğunun hatırlatılması buradaki Müslüman ahali ile bağların, birlik ve beraberliğin diri tutulması adına önemli bir gelişmedir. Müslümanlar arasındaki birliğe değinirken bunun sadece Balkanlardan ibaret olmadığı, Uzakdoğu ve Amerika gibi yerlerde yaşayan Müslümanlar ile de birlik sağlanması gerektiği derginin işlediği temalardan olmuştur. Dünyanın diğer ucundaki Müslümanların faaliyetleri, İslam'ın her geçen gün yayılışı, Müslümanların farklı coğrafyalarda cemiyetleşmeye gitmeleri gibi hususlar; derginin İslam dünyasında olup bitenleri göstermeye ve duyurmaya yönelik önemli çabalarıdır.

KAYNAKLAR

Kaynakça

Birincil Kaynaklar

- Bora, Mart 1938, Sayı 1.
- Bora, Nisan 1938, Sayı 2.
- Bora, Mayıs 1938, Sayı 3.
- Bora, Haziran-Temmuz 1938, Sayı 4-5.
- Bora, Ağustos 1938, Sayı 6.
- Bora, Eylül-Teşrin-i Evvel 1938, Sayı 7-8.
- Bora, Haziran-Temmuz 1939, Sayı 10-11-12.

İkincil Kaynaklar

Bedir, Ömer, Romanya'da Türkçe Matbuat: Türk Birliği Gazetesi (1930-1939), Hacettepe Üniversitesi, Atatürk İlkeleri ve İnkılâp Tarihi Enstitüsü, Atatürk İlkeleri ve İnkılâp Tarihi Anabilim Dalı, Doktora Tezi, Ankara 2018.

Omer, Metin, "Romanya'da Çıkan Türk Bir Gazete: Türk Birliği", Cumhuriyet Tarihi Araştırmaları Dergisi, Yıl 9, Sayı 17 (Bahar 2013).

Tekne, Açelya. "Romanya'daki Türk-Tatar Toplumunun Matbuat Mirasından: Bora (Viscolul)", bilig, sayı 100, Kış 2022.

Ülküsal, Müstecip, Dobruca ve Türkler, Türk Kültürünü Araştırma Enstitüsü Yayınları, 1966.

EKLER

Sene 1

Mart 1938

No. 1

بورا

علمی، فنی؛ ادبی آفاق رساله

موسسسی: عرفان فوزی || سنه ۱۱۱۱ آبرونه بدلی 200 لہی

مقدمہ:

مقصد و مسلك

بورا، منسوب اولدینی تورک قوم نجیبی مادی و معنوی فلاکتده قوروق و قورناراق مقصدینه مبنی، زمین و زمانک مساعددهسی نسیبئنده ایجاب ایدله هر دیلو فدکالفریخت اختیار ایدرک ساعه انشاوه آیلپور .
مجرع، من، سه و تپلی اولوسومزک صمیمی بر رهبرک اولمکه اسلامیتک استمداف ایدیکي مهم بر قابیه دخی ناجنرانه خدمت ایتیش اولاجقدر .
آلامیت؛ جلهجه معلوم اولدینی اوزره اخلاق حیده و اوصاف جیه ایله امر استیکندره قوانین انسانییه مطابق حرکاتده بولونماصری ایجاب ایدیور .

بورا، تورک و تاتار ملتک عینی صریق و اسلک اولدینی ایداته جالیشاجندن محترم ملتک محبت و توجهنه نائلیت شریفه مشرف و بوسایده یابدار اولاجقه ایمان نام و اعتقاد قوی بسله مکدمدره عوقیت جناب حقد .
بورا

Derginin amacına dair bilgi veren ilk sayıdaki Maksad ve Meslek başlıklı makalenin ilk sayfası

Derginin 2.sayısına ait Osmanlıca kapak görseli

Anul I Maiu 1938 No. 3

Inreg. Trib. Nr. 8

B [VISCOLUL] **REVISTA LITERARA**
Q **CO** **R** **LUL** **A**
DIRECTOR,
Proprietar și Red. responsabil
IRFAN FEUZI

Redacția și Administrația :

Str. Plevnei No. 16
Silistra—România

CONTINUTUL:

Sfaturi și părerî Irfan Feuzi
Tatar halk sairî Abdulah Tukay
Hocalarga Hamdi Keray Bey
Ruhya Deryadil
Teşekkürü Aleni
Cemiyet hayriye

Tipografia „D U R O S T O R.” Silistra

Derginin 3.sayısının kapağı

Cemiyet Hayriye

(MABADI)

Madde 25 — Meclis idarenin meclis umumiye arzidecegi senelik esaplar bir afa evvel üç mutahassis tarafından tetkik idilir.

Madde 26 — Meclis idarenin bir sene zarfında yapmış olduğu bütün muamelatı, heyet teftisiye tarafından teftis olundugu raportun 'munderecatı meclis umumî nazar dikkete almak lâzımdır, [Eger bunların raportunda nizam namei esası akâmîne mugair bir cihet görölürse meclis, yane heyet idare maahâza ve mes'ul tutularak muhakim adliyeye bildirilir.

Madde 27 — Meclis umumide [muzakere olunan bil cumlemevat ekserizet mutlaka ile karar verilir. Yalnız bu nizam namenin tadil ve tebdili azayı hazirenin sülüsânı ekseriyetine muhtaçdır.

Madde 28 — Meclis umumide bil cumle karar rey aleni ile olacaktır.

MECLİS İDARE

Madde 29 — Meclis idare, iştımai umumî tarafından dört sene için muntahap yedi azadan murekkeptir. Meclis idareyi teşkil iden yedi aza kendi aralarından bir reis, bir kâtip, ve birde kasiyer intihab iderler.

Madde 30 — Reis bil cumle cemiyetin muamelâtın mercı ve timsali dir ve bütün evrakları imzalar ve istidallara şer verir.

Madde 31 — Reis bulunmadığı zaman aazadan en ihtiyar riyaset ider ve reysin vazifesini görür.

Madde 32 — Reis eyyet idarei davet itmeden 2000 lei kadar bir meblagi testik ide bilir. Reis istediği vakıt eyyet idarei davet ider.

Derginin 4-5 numaralı sayılarında yer verilmiş Cemiyet-i Hayriye başlıklı Türkçe makale

să ia aminte că acest lucru nu li se va ierta niciodată
și deacum încolo îi va urmări disprețul nostru veșnic.

Temur Tornu Eiub

O inițiativă laudabilă.

DOLEANȚELE POPULAȚIUNII MUSULMANE.

**O delegațiune s'a prezentat d-lui Rezident Regal
al ținutului Mării, înmânând un memoriu.**

O delegație de intelectuali musulmani s'a prezentat d-lui Rezident Regal N. Ottescu, expunând doleanțele populației musulmane din Dobrogea.

Delegațiunea a prezeatat Excelenței sale memoriul pe care-i reproducem mai jos.

Înaltul demnitar a ascultat cu deosebit interes expunerea făcută de delegații populației musulmane.

Excelența sa și-a exprimat întreaga simpatie pe care o nutrește pentru această credincioasă populație și a promis că va căuta să satisfacă pe dep'în dezideratele exprimate.

Textul Memoriului

„Nu s'a împlinit un an decând Majestatea Sa Regele Carol al II-lea, în marea Sa înțelepciune, a preluat în mâinile Sale conducerea destinelor iubitei Românie, preconizând legi și regulamente de covârșitoare importanță în cadrul unei noi Constituții, dând astfel un impuls nou, de propășire economică și redresare morală, acestei Țări.

Subscrișii intelectuali musulmani, prea plecați și și supuși cetățeni ai acestei țări, vă rugăm să fiți interpretul întregei populații musulmane din acest Ținut, pe lângă M. S. Regele Carol al II-lea, asigurându-L de tot delotamentul nostru neprecupețit pentru Țară și Tron.

Derginin 7-8 numaralı sayılarında yer verilen Romanya'daki Müslümanlar hakkındaki Rumence makale